

Ἐνάλιο Σπήλαιο «Καταφύγι τοῦ Βατσινίδη» Προαστίου Μεσσηνιακῆς Μάνης

Ἄριθ. Σπηλ. Μητρώου 620

Ἔπὸ Ἰω. Ἰωάννου

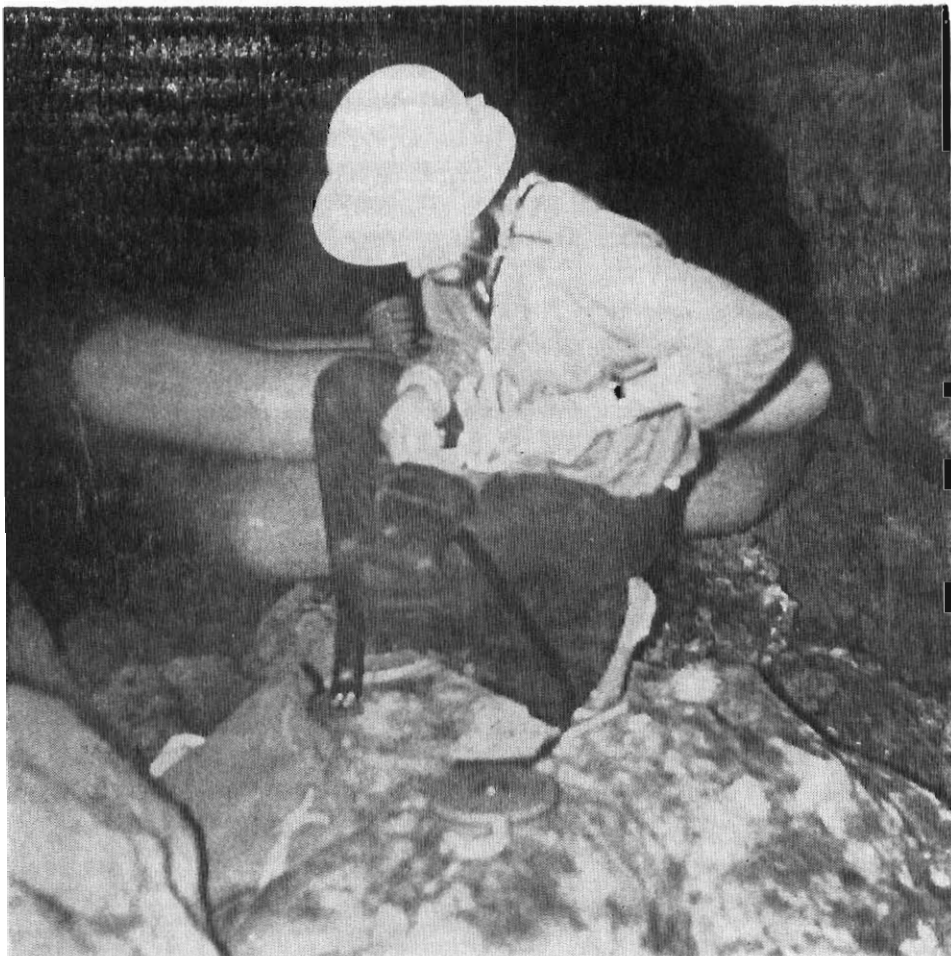
ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Τὸ καταπληκτικὸ καὶ θαυματικὸ αὐτὸ ἐνάλιο σπήλαιο ἂν καὶ ἦταν καταγεγραμμένο στὸ ἄρχειο τῶν Ἑλληνικῶν σπηλαίων στὴν Ἑλληνικὴ Σπηλαιολογικὴ Ἑταιρεία ἀναφερόταν σὰν ἕνα ἀνώνυμο σπήλαιο, χωρὶς κανένα χαρακτηρισμὸ γιὰ τὸ ἐπιστημονικὸ του ἐνδιαφέρον. Τὸ 1959 τὸ ἐπισκέφθηκε ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Πετρόχειλος μὲ τὸ Σουηδὸ βιολογολόγο Λίντμπερκ. Στούς κατοίκους τῆς περιοχῆς εἶναι γνωστὸ πολλὰ χρόνια, κυρίως, γιὰ τὸ τμῆμα του χρησιμοποιοῦσαν σὰν στάνη προβάτων. Στὸ σπήλαιο μᾶς ὠδήγησε κάτοικος τοῦ χωριοῦ Προάστιο κ. Τάκης Ξεπαπαδέας μὲ τέσσερις κατοίκους τοῦ αὐτοῦ χωριοῦ. Ἡ ἔρευνα πραγματοποιήθηκε ἀπὸ ὀμάδα μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε. μὲ τοὺς κ.κ. Ἰ. Ἰωάννου, Θ. Πίτσιο, Σ. Μουστάκα καὶ τὴν δίδα Λ. Μπομπότη τὴν 26ην Μαρτίου 1972. Τὸ σπήλαιο ἐπρόκειτο ὁ κ. Ἰωάννου γιὰ μελέτη καὶ χαρτογράφηση ἀξιολογῶντας το σὰν ἕνα ἀπὸ τὰ πρὸ σπουδαῖα ἐνάλια σπήλαια τῆς χώρας τὸ 1972 ὅταν δὲν γνωρίζαμε τὴν ὑπαρξὴ καὶ τοῦ δευτέρου θαλάμου μὲ τὴν λίμνη. Ἔτσι ἡ νέα ἔρευνα τὸ 1974 ποὺ πραγματοποιήθηκε μὲ χορηγία Ε.Ο.Τ. καὶ ἐντολὴ τῆς Ε.Σ.Ε. στὸν κ. Ἰ. Ἰωάννου, μὲ μέλος τῆς ὀμάδας τὸν κ. Λάζαρο Χατζηλαζαρίδη, ἀπέδειξε ὅτι οἱ προβλέψεις ὀγγήκην σωστὲς καὶ σήμερα θρῆσκίμαστε στὸ μεγαλύτερο καὶ ὠραιότερο ἐνάλιο σπήλαιο ἀπὸ τὰ γνωστὰ τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου. Στὴν ἔρευνα τοῦ 1974 ἔλαβε μέρος καὶ πάλι ὁ κ. Τάκης Ξεπαπαπαδέας μὲ δύο κατοίκους τοῦ χωριοῦ Προαστίου.

ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΝΑΛΙΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ.

Τὸ σπήλαιο Καταφύγι τοῦ Βατσινίδη θρῆσκίμαται στὰ ὄρια τῆς κοινότητος τοῦ χωριοῦ Προάστιο Καρδαμύλης Μεσσηνιακῆς Μάνης, στὴν τοποθεσίᾳ Λάζος. Εἶναι στὰ δεξιὰ τῆς ἀσφάλτου τοῦ δημοσίου δρόμου Καρδαμύλης — Σελίνιτσας καὶ μεταξὺ τοῦ δρόμου αὐτοῦ καὶ τῆς θάλασσας ἀνάμεσα στὰ θράχια. Ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἀσφαλτο περιῖπου 25 μ. Ἡ εἴσοδος του δλέπει στὸν δρόμο καὶ εἶναι χαρακτηριστικὴ δολίνη.

Ἡ δολίνη ἔχει διαστάσεις 15 μ. Χ 15 μ. περίπου. Τὸ νότιο τμῆμα τῆς εἶναι κατηφορικὸ καὶ ἔχει εἶναι: ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου ἀπὸ τὴν ξηρὰ καὶ τὴν κρῦβουν τεράστιο ὀγκόλιθο: ποὺ ἔπεσαν μετὰ τὸ 1952 γιὰ τὸ ὑπάρχει φωτογραφία τῆς αὐ-

*Ενάλιο σπίλαιο Καταφύγι του Βασινήδη. Ἀριστερὰ διακρίνεται τμήμα τῆς δεύτερης μεγάλης λίμνης

Φωτ. Ἰωάν. Ἰωάννου

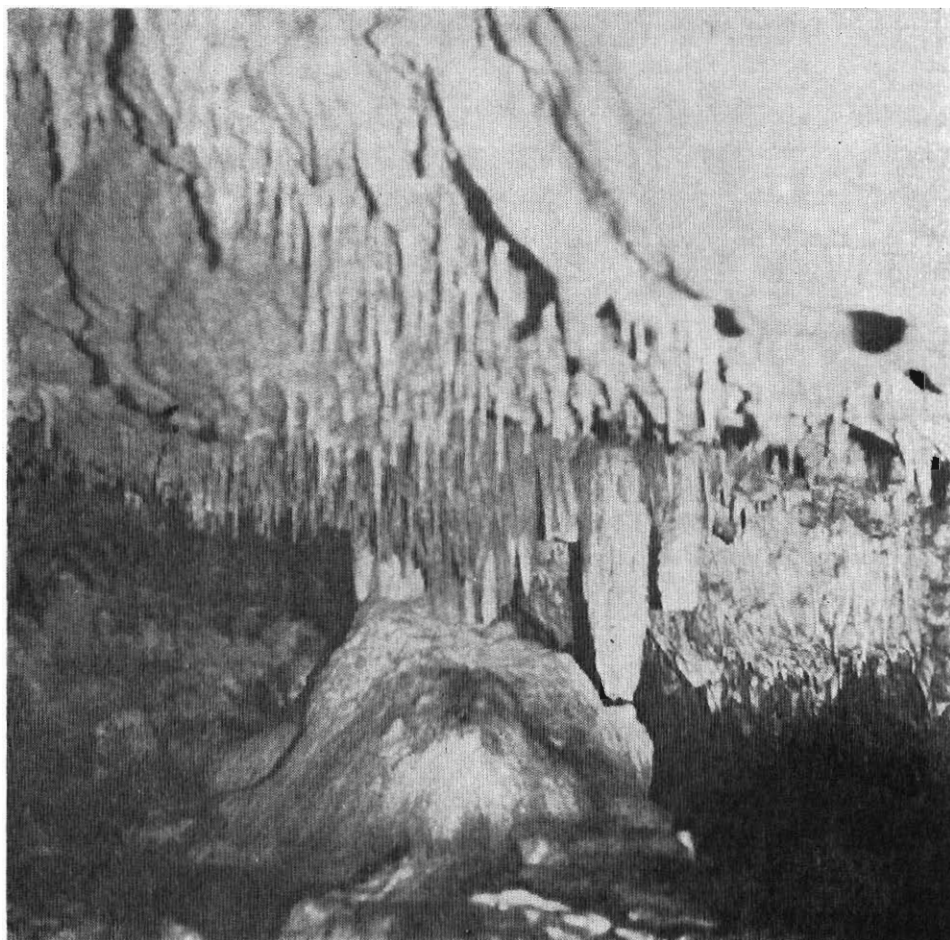
τῆς ἐποχῆς πὺ δείχνει τὴν εἴσοδο χωρὶς τοὺς ὄγκολίθους. Τὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς εἰσόδου μετὰ ἀπὸ τοὺς ὄγκολίθους κλείνεται ἀπὸ παλαιὰ κτίσματα, τὰ περισσότερα δὲ εἶναι ἀπλή ξερολιθιά. Ἀπὸ πάνω ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἄνοιγμα, δηλαδὴ ἡ εἴσοδος εἶναι δίδυμο ἄνοιγμα, τὸ ἓνα πάνω ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ στὸ δεύτερο ἄνοιγμα ὑπάρχουν κτίσματα.

Στὸ πρῶτο θάλαμο ἐκεῖνο πὺ ἐντυπωσιάζει εἶναι τὸ μέγεθός του καὶ ἡ πολὺ ὕψηλὴ ὀροφὴ καὶ ὁ ἐξώστης πὺ ἐπιτρέπει νὰ ἔχη ὁ ἐπισκέπτης πανοραμικὴ θέα πρὸς ὅλες τὶς πλευρὰς τοῦ θαλάμου καὶ τῆς μεγάλης θαλάσσιας λίμνης. Στὸ ἀρι-

πτερό άκρο του θαλάμου πάνω από την λίμνη υπάρχει φεγγίτης στην όροφή. Από πόν φεγγίτη φωτίζεται όλη ή άριστερή πλευρά του θαλάμου και της λίμνης προσφέροντας ένα χρωματικό θαύμα στο νερό και την όροφή από την ανάκλαση. Στο κέντρο της λίμνης διακρίνεται ή είσοδος του έναλιου σπηλαιου με τη θάλασσα. θάλασσας με τη λίμνη δέν γνωρίζουμε άκριθώς, γιατί χρειάζεται να γίνη ξρευ-θάλασσας με την λίμνη δέν γνωρίζουμε άκριθώς, γιατί χρειάζεται να γίνη ξρευ-να με αυτόδύτες, (δατραχανθρώπους).

Τό μήκος του πρώτου μεγάλου θαλάμου είναι 31 μ. και τό πλάτος του 66 μ. Τό μήκος της λίμνης 16 μ. και τό πλάτος της 52 μ.

Στά άριστερά του τέλους του πρώτου θαλάμου ή λίμνη συνεχίζει με έναν στε-

Τμήμα στην δεύτερη μεγάλη λίμνη στο έναλιο σπήλαιο Βατσινήδη.

Φωτ. Λ. Χατζηλαζαρίδη

νό μικρό κόλπο πού ἔχει διαστάσεις μῆκος 15 μ. Τό πλάτος τῆς λίμνης κυμαίνεται ἀπό 2,50 μ. μέχρι 1,50 μ. Τό πλάτος τῆς λίμνης καί τοῦ ξηροῦ τμήματος πού σχηματίζουν τόν διάδρομο αὐτόν εἶναι περίπου 9 μ. Στό τέλος τοῦ κόλπου ὑπάρχει ἀνηφορικό τοίχωμα μέ βράχια πού ὅμως πάνω τους ὑπάρχουν σειρές ἀπό ξηρολιθιές καλυμμένες μέ σταλαγματικό ὕλικό, σημάδι ὅτι ὀρισχόμεστε σέ ἔργα πολλῶν χρόνων. Ἐνας διάδρομος κατηφορικός ἀπό τοποθετημένες πέτρες καταλήγει ἀπό τό τέλος τοῦ διαδρόμου στήν ἀρχή τῆς λίμνης τοῦ μικροῦ κόλπου, φαίνεται ὅτι ἀπ' ἐδῶ γινόταν ἡ ἐπιβίβαση καί ἀποβίβαση σέ βάρκες πού συνέδεαν τό μικρό κόλπο μέ τή λίμνη τοῦ πρώτου θαλάμου.

Πάνω ἀπό τή μικρή αὐτή ἀποβάθρα σέ σειρές στό ξηρό τμήμα τοῦ διαδρόμου ὑπάρχουν ξηρολιθιές σάν πεζούλια πού καταλήγουν σ' ἕναν ἐξώστη πάνω ἀπό τήν ἀποβάθρα, ἀλλά καί τό σημεῖο αὐτό εἶναι σέ ὕψος 12 μ. ἀπό τή ἐπιφάνεια τῆς λίμνης τοῦ πρώτου θαλάμου καί εἶναι σάν παρατηρητήριο πρὸς τό θάλαμο, τή λίμνη καί τό φεγγίτη πού ὅπως εἴπαμε πῶς πάνω φωτίζει τό ἀριστερό τμήμα τῆς λίμνης.

Μετά ἀπό τό διάδρομο μέ τό μικρό κόλπο συνεχίζεται ὁ διάδρομος μέ μῆκος 10 μ. καί πλάτος πού κυμαίνεται ἀπό 9 μ. μέχρι 4 μ. Μετά μπροστά μιας ἀνοίγεται ὁ καινούργιος μεγάλος θάλαμος, πού ἡ ἀνακάλυψη τοῦ θεαματικοῦ αὐτοῦ θαλάμου ἔφερε τό ἐνάλιο σπήλαιο τοῦ Βασιγιάνη στή κορυφή τῶν ἐναλίων σπηλαίων τῆς χώρας τόσο ἀπό πλευρᾶς μεγέθους ὅσο καί ἀπό πλευρᾶς ἀξίας λόγου θέματος καί ἀνθρωπολογικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Τό μῆκος τοῦ δευτέρου θαλάμου εἶναι 36 μ. καί τό πλάτος του 55 μ. Ἡ λίμνη ἔχει διαστάσεις, (ἡ μεγάλη λίμνη τοῦ δευτέρου θαλάμου γιατί ὑπάρχουν καί ἄλλες μικρότερες στό θάλαμο), μῆκος 34 μ. καί πλάτος 27 μ. Τό ὕψος τῆς ὀροφῆς πάνω ἀπό τήν λίμνη εἶναι 12 μ. Ἡ ἀριστερή λίμνη ἔχει διαστάσεις 12 μ. X 20 μ. καί τό ὕψος τῆς ὀροφῆς πάνω στή λίμνη 6 μ. Μετά σέ μῆκος 28 μ. κάθετα πρὸς τό κέντρο τοῦ δευτέρου θαλάμου ὑπάρχει μία σειρά, ἀπό μικρές λίμνες καί ἀνηφορικούς θαλάμους πού ἔχουν πολύ ἀξιόλογο διάκοσμο. Τό πλάτος τῶν λιμνῶν καί θαλάμων κυμαίνεται ἀπό 13 μ. μέχρι 4 μ.

Ὁ δεῦτερος θάλαμος παρουσιάζει ἐντυπωσιακό στολισμό στήν ὕψηλή ὀροφή του καί στό δάπεδό του πλήθος ἀπό σταλαγμαίτες καί σταλαγματικά συγκροτήματα πάνω ἀπό ὀγκολίθους. Στήν ἀρχή του δεξιά ἐξώστες ἰσοπεδωμένοι ἀπό ἀνθρώπου χέρι καί στήν ἄκρη τους ἔχουν τοποθετημένες ξηρολιθιές πού εἶναι καί αὐτές στό μεγαλύτερο τμήμα τους ἀπό σταλαγματικό ὕλικό. Κι' ἐδῶ ἕνας κατηφορικός διάδρομος διευθετημένος καί μέ τήν ἄκρη του πού ὀρίζεται ἀπό ξηρολιθιά καταλήγει στήν ἐπιφάνεια τῆς μεγάλης λίμνης. Ἡ εἴσοδος τῆς θάλασσας διακρίνεται στό κέντρο ἀριστερά τῆς λίμνης, ὅμως εἶναι ἀδύνατο νά ὀρισθῇ ἡ διάστασή της γιατί εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἔρευνα ἀπό αὐτοδύτες ὅπως στήν εἴσοδο τῆς θάλασσας πού συνδέει τήν λίμνη τοῦ πρώτου θαλάμου μέ τήν θάλασσα. Τό βάθος τῆς λίμνης

πρέπει να είναι αρκετά βαθύ και δεν κατορθώθηκε να εξακριβωθεί ακριβώς πόσο είναι.

Ἡ τάξη πού επικρατεῖ στίς ξηρολιθιές και ἡ καθαριότητα δημιουργεῖ ἕνα ἐρωτηματικό. Οἱ ἄνθρωποι πού γνώριζαν τόν δεύτερο θάλαμο και τόν χρησιμοποίησαν γιατί δέν ἄφησαν καθόλου ἄλλα ἔχνη ἀπό τήν παρουσία τους; Κανένα ἔχνος ἀπό σπασμένο κεραμεικό ἢ ἄλλο, πού νά δείχνει τόν τρόπο ζωῆς του. Βρισκόμαστε μπροστά σέ σπήλαιο μέ μοναδική ἀνθρωπολογική ἀξία. Τό μέγεθος τῶν ἰσπεδωμένων τμημάτων μᾶς φανερώνει πλῆθος ἀνθρώπων νά κατοικοῦσαν ἐδῶ.

Τ Ο Υ Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Τό ἐνάλιο σπήλαιο Καταφύγι τοῦ Βασινηδέη θεωρεῖται παγκοσμίου τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τούς κάτωθι λόγους:

1) Γιά τό μέγεθος του, ἡ ἔκταση τοῦ ξηροῦ τμήματος καταλαμβάνει 1.300 τ. μ. Οἱ λίμνες ἔχουν ἔκταση 1.100 τ. μ. Εἶναι τό μεγαλύτερο ἀπό τά γνωστά ἐνάλια σπήλαια.

2) Γιά τό καταπληκτικό θέαμα τῶν θαλασσίων λιμνῶν του. Τά νερά τῶν λιμνῶν ἔχουν μοναδικούς ἰριδισμούς.

3) Γιά τό σπάνιο τῶν ἐγαλίων σπηλαίων. Ἰδιαίτερα τό ἀνωτέρω σπήλαιο θεωρεῖται ἀπό τά σπουδαιότερα φυσικά μνημεῖα τῆς χώρας.

4) Γιά τό ἐπιστημονικό του ἐνδιαφέρον και κυρίως τό ἀνθρωπολογικό του.

5) Γιά τήν εὐκολώτατη ἐσωτερική του διευθέτηση μέ ἐλάχιστα ἔργα. Ἡ ἔνωση τῶν δύο θαλάμων θά γίνη μέ τεχνητό τοῦννελ χωρίς νά καταστραφῇ τίποτα ἀπό τό διάκοσμο και χωρίς νά πειραχτοῦν οἱ φυσικές θέσεις τῶν λιμνῶν.

Σημειώνεται ἡ μηδαμινή ἀπόσταση τῶν 25 μ., πού ἀπέχει τό σπήλαιο ἀπό τόν δημόσιο δρόμο Καλαμάτας — Καρδαμύλης — Ἀρεοπόλεως — Γυθείου. Καί ἡ εὐχερῆς ἐπίσης παροχή ἠλεκτρικοῦ ρεύματος γιά τόν ἠλεκτροφωτισμό του ἀπό τήν ΔΕΗ, πού οἱ γραμμές της περνοῦν ἀπό τόν πλησίον δρόμο πού ἀναφέραμε.

6) Γιά τά πολλά σύνδρομα τουριστικά στοιχεῖα πού βρίσκονται στή Μεσοσηνιακή Μάνη, μέ τά χωριά μέ τή λαϊκή ἀρχιτεκτονική, τά ἐρεῖπια τῶν παλαιῶν μοναστηριῶν, τῶν ἀρχοντικῶν και τῶν μαγιάτικων πύργων, τά κάστρα και τόν ἄγριο Ταῦγετο, πού κρέμεται πάνω ἀπό τήν θάλασσα, τίς πολλές ἐκκλησίες μέ τίς χαρακτηριστικές τοιχογραφίες και μοναδικά λιθόγλυπτα ἔργα πού τίς στολίζουν. Ἡ Μεσοσηνιακή Μάνη εἶναι παράδεισος γιά ὅσους ἀγαποῦν τήν φύση και θέλουν νά ἀσχοληθοῦν ἢ ἀσχολοῦνται μέ τά πιό πάνω πνευματικά ἐνδιαφέροντα, πού εἶναι κληρονομιά ἐνός λαοῦ στό μέλλον. Καί σημειώνουμε ὅτι τά πιό πολλά ἀπό αὐτά τά θέματα δέν ἔχουν ἀκόμα μελετηθῆ στήν περιοχή αὐτή τῆς Μάνης. Καί πάνω ἀπ' ὄλα ὅμως ἡ γνωριμία και ἡ ἐπαφή μέ τήν εὐγενική ὑπερηφάνεια

του Μανιάτη με την φιλοκερδῆ φιλοξενία που είναι νόμος στα χωριά της περιοχῆς αὐτῆς.

Με τὰ στοιχεῖα που ἔχουμε στὰ χέρια μας ἡ Μάνη εἶναι τὸ σπουδαιότερο σπηλαιολογικὸ κέντρο τῆς Ἑλλάδας, ὄχι μόνον γιατί ἐδῶ δρῖσκονται τὰ περίφημα σπήλαια τοῦ Δυροῦ, ἀλλὰ διότι οἱ ἔρευνες καὶ σ' ἄλλα πολὺ σπουδαῖα δὲν ἔχουν δλοκληρωθῆ ὅπως τὸ σπήλαιο τοῦ Ἁγ. Δημητρίου στὴ Σελίνιτσα, ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καὶ ὠραιότερα σπήλαια τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου. "Ὅλα ἕμως αὐτὰ τὰ φυσικὰ μνημεῖα χρειάζονται μελέτη καὶ προστασία ὥστε αὐτὸ που ἡ φύση προσφέρει δωρεὰν στὸν τουρισμὸ τῆς χώρας, νὰ μὴν στερηθοῦμε με τὴν καταστροφικὴ ἀμέλεια, μεγάλων τουριστικῶν μαγνητῶν, που φυσικὰ μόνον τὸ κράτος οἰκονομικὰ ἐπωφελεῖται, ἀλλὰ ἀγεθάζεται καὶ τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τῶν κατοίκων ὅπου ὑπάρχουν τουριστικὰ σπήλαια καὶ μάλιστα ὅταν ὁ τουρισμὸς στὰ σπήλαια δὲν σημειώνει κάμψη ἐπισκεπτῶν τὸς χειμερινούς μῆνες.

R É S U M É

Grotte marine «Catafighi tou vatsinidi» au village
Proastion Cardamili en Mani.

Numéro matr. spéléo 620

Par J e a n I o a n n o u

Cette grotte marine se trouve au village Proastion près de la ville Cardamili en Mani, dans la région de Messinie. Elle est considérée comme la plus belle grotte marine du pays. La surface de la partie sèche mesure 1300 mètres carrés. Les eaux présentent des iridescences magnifiques. La grotte est d'un intérêt particulier sur le plan touristique, spéléologique et anthropologique.

